

Діло

Виходить що-дня рано
крім понеділка.

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Рикон 10, II. пов.
Ковто почт. шади. 26.726.
Адреса тел. „Діло—Львів“.
Число телефону 261.
Рукописів
редакція не зберігає.

ПЕРЕДПЛАТА

в Австро-Угорщині:
місячно . . . . . 270 К.
чвертьрічно . . . . . 8—
піврічно . . . . . 16—
щорічно . . . . . 32—
у Львові (без доставки):
місячно . . . . . 240 К.
чвертьрічно . . . . . 7—
піврічно . . . . . 14—
щорічно . . . . . 28—

За зміну адреси
платить ся 50 с.

Ціна оголошень:

Стрічка петрова, двошпаль-
това 40, в надісланім 60, в
оповістках 80 с, в редакційній
часті 1 К. Повідомлень про
вільня і заручки 120.
Некрологія стрічка 1 К.
Стадіооголошення за окремю
умовою.
Одні примірник коштів
у Львові 10 с.
на провінції 12 с.

Видав: Видавнича Спілка „Діло“.

Начальний редактор: Д-р Василь Панейко.

„28 мільонів Поляків“

Польський прикрит про тенденційне перевидання списку населення в Галичині в користь Поляків.

Польський географ проф. д-р Евген Ромер вигодосив 4 с. м в „Koi i Herask-Im“ у Львові відчит про число польського народу, яке на основі його статистичних дослідів має вносити 28 мільонів.

Для нас найцікавіші в сім відчиті загальні уваги про вплив політики на перевиджене списку населення і про об'яви цього впливу в Галичині.

Всі списки населення — інвентар проф. Ромер — піддаються впливові принципів і цілей державної політики. Виявив цей факт не знає, і послідовно переведений політичний принцип списку населення може протягом десятка літ дати образ таких організацій на перший вид перемін, які нібито доховують ся в лоні співживучих національних суспільностей, що ці суспільності піддаються в кінці загальній автоустегії: одні в почутю побіди на цій лінії черпають в ній силу, другі в почутю поразки попадають в алятію. В сім стані захитаних суспільних енергій доконується ся часто в дальших десятиках літ дійсно процес, який може бути, тільки політика списків населення протягом цілях десятка літ суспільностям суггерувала і підготовила.

В Галичині, — говорив далі проф. Ромер — де Поляки мали не тільки десятки літ конституційні свободи, але також позаяки політичні впливи, а в крайній автономії таняли провідне становище, не трудно вислідити і ствердити, що списки населення піддали польським політичним впливам. Число мешканців Галичини, які на основі списків населення уживали польської мови, росло постійно, від 515 на 1000 в 1880 р. аж до 586 на 1000 в 1910 р. Віроєсповідні відписки не піддали таким хитанням. Число римокатоликів зросло в тім самім часі тільки з 454 на 465, число греко католиків поменшало з 423 на 421, а число Жидів з 116 на 109 на 1000 задяду мешканців. Отже тагна раз польського успіху в світлі списків населення доховала ся під політичним впливом на жидівське населення.

До такого самого внесення доходимо, — говорив проф. Ромер далі — коли приглянемо ся спискам українського населення в Галичині. Спик з 1880 р. вказував на 1000 мешканців 430 уживаючих української мови, в 1890 р. ця цифра не змінилася, в 1900 р. зменшилася на 423, а в 1910 р. аж на 402. В 1880 р. число українського населення було більше від числа греко-католиків, в 1910 р. стало воно менше, а сей аворот виступив в світлі списку з 1910 р., який з багатьох інших причин будить найменше довіря. Не було би трудно вказати на кілька повітів, де ревність чи наївність списових комісарів покривдила українське населення, здобува мимі успіхи для польського населення.

Вертити на увагу всі ті чинники, — кінчить проф. Ромер свої виводи про національну статистику Галичини — можна би позвратити висліді списку людности в 1910 р. таким способом, значно ближшим до правди: До польського населення зачисляємо всіх римокатоликів, 10% Жидів, половину гуртка інших віроєсповідань і 1—2 на 1000 греко католиків, а тоді одержимо 3.850.000 Поляків, 3.370.000 Українців або 48% Поляків і 42% Українців у Галичині замість даних списку в 1910 р., який вказує 58% Поляків і 40% Українців.

Не будемо тут владати ся в критичний розгляд статистичних даних проф. Ромера; такий розгляд виказує би, що число Поляків у Галичині треба би ще зредукувати, а число Українців збільшити. Вистане ствердити, що польський учений признає, що списки населення в Галичині переводять зі шкодою для Українців в користь Поляків.

Коли в дальшій часті відчиту проф. Ромер нарікає, що польська політика списків населення в Галичині не йшла в парі з цілістю національної політики, і на доказ цього виказує, що в 41 повітах число польських народних шкіл було низше від числа польського населення та що наслідком цього на 330.000 польських дітей в шкільнім віці 31.000 мусіло ходити до української школи, — то по-перше се число польських дітей в світлі його критики списку населення є фіктивне, а по-друге — скільки українських дітей і по селах і особливо по містах мусить ходити до польської школи?

В австрійській Шлеску, як також в Росії і Німеччині списки населення — на думку проф. Ромера — пероводять ся на некористь Поляків.

В Королівстві число Поляків вносить по його обчисленням 9,660.000. Тут він підносить, що в Холмщині від видання толеранційного указу число Поляків сильно росло, Українців сильно спадло.

На „Литві і Русі“, себто на тих українських, білоруських і литовських землях, які належали колись до польської держави, число Поляків обчислив проф. Ромер на 5,400.000, коли спи: населення виказує тільки 1 мільон.

В Німеччині спис населення виказує 2,420.000 Поляків; проф. Ромер обчисляє їх на 4 мільони.

Взагалі по обчисленням проф. Ромера було в 1910 р. на просторі польських земель під трома державами 24,619.000 Поляків; се число зросло в 1914 р. на 26,199.000; а що число Поляків, розкинутих по світі, вносить 2 мільони, отже всіх Поляків є на світі 28,199.000.

До цього обчислення проф. Ромера заважимо, що не тільки в Галичині треба би число Поляків значно більше зредукувати ніж се він робить, але так само треба би зредукувати його обчислення що-до числа Поляків на Україні, Білорусі й Литві.

Три питання.

БАЗЕЛЬ (Прив. тел.) „Reit Parisien“ пише: Престсвники антагту мали підчас конференції в Римі порозуміти ся про три справи а саме: про грецьке питання, про солунську виправу і про одностайність управн в цілі успішної діяльності. Що до Греції, то Італія заявила ся теж за поглядом інших союзників, одержавши відомости, по яким присутність генерала Сарая є в Солуні конечна. Генерал Кадорна висловив ся з великим доволенням про умову, яка відносить ся до операцій в Македонії. Союзники будуть вестн супроти Греції однакову політику і видадуть відповідні зарядження для солунської армії.

Українська молодіж і український театр у Київі.

Відень, 9. січня 1917.

„Кієв. Мисль“ в дня 21. грудня доносить: Вчора спеціальна депутація подала гор. голові заяву, в якій звертаєть ся увагу, що кайська українська студентська молодіж, маючи відомість про се, що в городську управу ввійшли офerti від 5 інтрепренерів на аренду театру Троїцького „Народного Дому“, вважає необхідним педати свій голос у порішеню цього питання. Автори заяви як Українці й мешканці г. Київа настоюють на сім, щоби Троїцький „Народний Дім“ був відданий українській групі. На думку авторів заяви найбільш підповідає їх національно культурним інтересім товариство „Український театр“. Вкінці автори заяви висказують надію, що городська дума віднесеть ся з увагою до голосу української студентської молодіжи.

Де будуть мирові переговори.

ГАГА (Прив. тел.) Тутешна преса розглядає питання, де відбудуть ся мирові переговори, в звязку із становищем Голандії супроти ноти Вільсона і мирових предложень Німеччини. Обставину, що Голандія відказала ся від мирового посередництва, поясняє „Handelsblad“ там, що Голандія передавчясним виступом не хотіла би усунути можливости, що мирова конференція відбудеть ся Газі. На думку згаданого дневника воюючі держави будуть вибирати між Берном у Швайцарії і Гагою, як місцями мирових переговорів. Швайцарія не має ніяких безпосередних інтересів, іза яких бажала би, щоби мирові наради веди ся в Берні, і тому хоч Швайцарія того бажав для своєї слави, не вгадала ся вона приступити до акції Вільсона. Та Голандія має великий інтерес в тім, щоби вибір впав на Гагу, бо в такім слузю Голандія мала би право співрішати в таких справах як бельгійське питання і пароплавба Шельдою. Можна свої справи пошкідити заманим і завеликим цосіюком та було би передчасним пособляти мировій діяльності тоді, коли вона не бажана для якої з двох сторін; а що интант невдоволення ногою Вільсона, се безперечне.

„Handelsblad“ висказує погляд, що треба числити ся з тми настроєм антагту, бо инакше Голандія може викликати негодованя антагту іза-за свого постулованя. Хто бажав, як мировий посередник, мати успіхи, той не повинен настроювати проти себе ніякої із сторін, а то він встратить свій вплив в хвилі, коли її викинувають инші. Але було би ще гірше, коли би з причини передчасного виступу втратили наш вресіж, як нестральной держави. Може бути, що Швайцарія вибрала пригожу хвилю і небавом виявить ся, чи се справді так. Але проте є бажане, щоби існувала ще резерва нестральных держав, які досі стояли остерою від мирового руху. Бо в пригожій хвилі, вони тми сильніший будуть мати вплив.

Російська самоволя над Митрополитом.

Відень 9. січня 1917.

Інтер телеція, внесена в Думі в справі безправного трактованя митрополита гр. А. Шептицького, роздратувала обрусствів мов розвирне гайздо шершень. І так останні збори „галіцко-руського общества“, скликані для пешанованя помершого літом англійського приятеля гр. Бобрінського та Маркевтов, Джона Бірбека, обершено на безконечне цькування проти гр. Шептицького.

„Як референт справи уніятського митрополита гр. А. Шептицького, який ціле своє життя посвятив переслідуваню російських людей і боротьбі з російським православієм“ („Новое Время“ ч. 14647) виступив Д. Вергу. Переказавши на свій лад житєвсь митрополита, клеветав зібраним „русській“ з під Городка, що гр. Ш.—ий піддавав нечуваним мучкам всіх тих російських священників східної Галичини, котрих підозрівано о руссофілство або прихильність до православия. Заяччавши, що пок. Бірбек ніби то мав раз остерігати митрополита, щоби з ним не стало ся те, що з Йосафатом Кунцевичем, існуував дальше в—ун, що митрополит своїм коштом узбрав 12 тисяч „Січових Стрільців“, котрих пращери будім то здобуди Росіяни ще в боях над Гнилою Ліцою! По сім брехин пішла повість про те, як то Москва обходила ся ласкаво з митрополитом у Львові, поки іза його „громової проповіді проти російської армії“ не прийшло ся вивести його „з всякими можливими почестями“ до Київа, а відтак до Курска, відкі його перевезено до Славосвфнівського монастиря. Отсе запроторене, як виходить з реферату Вергу, слідувало „іза до-

кваді (1) його безперервної протиросійської агітації між галицькими збіганнями й евакуованими священниками та між Галичанами уніятими в Америці.

По переконанню нахідок, пороблених Росіянами перед сьмім уступленим в святоюрських мурах, про які вже пераз гдадувало ся, звязав Вергун, що „гр. Шептицький, перебуваючи в Курську в характері цивільного воєнного брашна, перекладав ся з своїм приятелем, та кож свуітом, з назем Максом саксонським. Най деня його перепишка та зложив підбуржувані руськи: (?) емігрантів в Америці проти Росії сповукали наші власти перенести його в Курськ в свято-свєтиторський монастир, який є місцем заточена для православнобо духовенства." Монастир акцичено митрополитом тому, що він ніби то налягав на те, або йому дозволено бути присутним на православним богослуженню.

По рефераті Д. Вергуна, котрий замітний особливо тим, що бе по яни російську днльоматію, яка огослшувала, ніби то митрополита перевезено в Курськ на його власне бажанє, промовляли російсько націоналістичні посли гр. В. Вобриський та батьошка М. Митроцький, розповідаючи про подробиці арештованя митрополита та про те, як він з Курська „м шав ся" в галицькі церквіні справи та звертав ся до найбільшійших кругів в Росії, Митроцький замітв при кінці, що інтерпеліацію своєю внесли в Думі трудовики, соціал демократи й поступовці, на те, аби через оборону полоненого Свита отбязувати законодавчий абір та зявили, що „національні круги Думи відповідає на се питання з точки погляду російських національних церковних інтересів."

Та, не дивлячись на всі вигадки обруслів, як пр. та, що митрополит Шептицький, оставши під наглядом багнетів і контролею шевурі, „бунтував" не лиш Українців но Росії, азе навіть в Америці, російське правительство через засланє гр. Шептицького до Суздалья опинило ся в так скандальній ситуації, що почуло ся спонуканим до виправування перед західними союзниками. Осє так лондонська „Morning Post" містить допис з Петербурга, в якій визнається ся зовсім серію, що митрополит Шептицький стоив на чолі вистрійської проєктанди, яка мала на меті відобранє пограничної української території Росії. По сім відрути „вистрійської проєктанди" в Росії, яке англійський орган по 4. палодисти повинен справді обвентурувати, йаує заговісанє про трактованє митрополита, тічанє його достойнста, та теренів про його дальшу політичну агітацію вже в Курську та засланє до Суздалья, відповідно до російських звіщань. „Morning Post" замічує дальше, що ледя вобуз митрополит в Спасо Єв Фінляськім монастири тижденє, як вигинудло вичанє, шоб його інтервювати деннед. „Правительство шукало як відповідним місцем осідку для него та вибрало задля сього місто

Ярославль. Туди перевезено митрополита 21. грудня і там мешкати ме в приватній хаті, а по вденє в ним влождім напрямі відповідати ме його достойнста."

З вищого жерела довідуємо ся, що митрополита Шептицького справді перевезено вже в Суздалья до Ярославля, де він мешкає при лінійській площі. Дім осгає від сгорожею поліції, а за сім можна бути певним, що трактованє митрополита буде так само відповідати його достойнству, як всі дотевпершій російській безправству.

Яр. Весоловський.

Австро-угорська заява на ноту антанту.

ВІДЕНЬ. (Ткб.) Міністер заграничних справ гр. Цернін вислав 11. с. м. до тутешних представників Злучених Держав, європейських неутральных держав і Ал. Стодній ноту, в якій предствив погляд правительства на положенє втворенє відтиненєм мирового предложенє неприятелями. Нота звучить:

Ц. і к. правительство мало честь одержати 5. с. м. за ласкавим посередничством правительства Злучених Держав відповідь держав, що остають з ним на воєнній стопі, на свою ноту з 12. м. м., в якій подібню як союзні держави заявило було готовість наязватн мирові переговорі.

В порозуміню з союзними державами ц. і к. правительство не занедбало докладно розглянути відповідь неприятельських правительства і дійшло до отсего висліду:

Під видом, що предложено 4 союзних держав є нешире й позбавленє всякого азначія, неприятельські правительства відкидають його. Форма, в якій се зробили, унеможливає зверненє відповідн просто до них. Одначе ц. і к. правительство привязує вагу до того, шоби правительствам неутральных держав предствити свої погляди.

Відповідь неприятельських правительства ухвалить ся від обміркування можливости закінченя війни і обмежать ся до нового обговореня воєні, які викликали війну, мнимої сили їх власного військового положеня і інших причин мирового предложеня.

Ц. і к. правительство сім разом не хоче на ново дивати ся в вичину слів про генезу війни. На його думку вказавно воно вже достаточно і незбито перед цілою чесною річевою думкою людськостю, по чійї сторони лежала причина вихузу війни.

Зокрема що до ультимату, висланого Австро-Угорщинєю до Сербії, то в роках, які по переддали той крок, монархія зявала достаточні доскази своєї терпелвости супроти що раз біль-

ше зростаючих неприязню, якіпних намірів і затій Сербії, аж до хвилі, коли в кінці нечуванє вбийство в Сараєві унеможливило всяку дальшу лагітність.

Також міркуваня на тему, по чійї сторони військове положенє є сильнійше, видають ся зайвими і можна се спокійно віддати під омоку пузачничої спілий. Зрештою порізанє воєнних цілей обох груп містить в собі вже рішенє всі справи. Во Австро Угорщина і її союзники ведуть сю війну від початку не в цілю територіальних здобутків, але як оборонну боротьбу, коли що до неприятельських держав спрає представляють ся зовсім противно. Шоби навести тільки деякі з тих воєнних цілей неприятелі змагають до розторощеня й обробованя Австро Угорщини, до здобуття Ельзасу в Люотарингії, до розібрания Туреччина і зменшеня Болгарії. Чотири союзні держави межуть уже тепер уважити, що свої чисто оборонні воєнні цілі осугнули, коли противники шораз більше віддають ся від заїсненя своїх цілей.

Колн в кінці неприятельські правительства називають предложенє союзних держав поєвним маневром і патнюють його як нешире і без значія, то перед розпочатім мирових переговорі, доки ще не є знані наші мирові умови, є се тільки зовсім довільне, субєктивно твердженє, без можливости доказу.

Ц. і к. правительство і правительства союзних держав зробили своє предложенє в справі мирових переговорі зовсім щиро і зосильно, бо мусіли бути на се приготовани, що їх вказанє внесенє, шоби в хвилі розпочатя переговорі подати свої умови, буде прийняте. За те противники не роблять від себе предложеня. Не хотять вони пізнати звісту предложеня 4 союзних держав. Коли вони домагають ся наперед придерженя нарушеним прав і свобод, признаня національного принципу і відновлє Істнованя малих держав, то досить вказати на трагічну долю народів і шлдіанського і фінляндського, на знущанє свободи й незалежності бурьських республик, на поневоленє пінійної Африки Англією, Францією і Італією, в кінці на безправірне в Історії нашествує над Грецією.

Ц. і к. правительство стверджує, що воно і правительства союзних держав заявили готовність закінченя війни через устну вичину думку з неприятельськими правительствами та шоб задало се тільки від рішеня противників, чим має бути привернений мир чи ні. Перед Богом і людськостю складає воно в себе всяку відповідальність за дальше веденє війни.

Австро Угорщина й союзні держави нестять далі війну в повною надією й вірою в своє право, аж до вибореня мира, який запоручить їх власним народам Істнованє, честь і свободний розвиток і уможливить всім європейським державам співлічанє при новій рівноправности в співнованю великих культурних задач.

3 природи і техніки.

Значчє радіоактивности матерії для культури будучности.

(Новозь).

Всядице промінів електричної натурн, по стійне виділяющие тепла і світла і проміні стійні скривани звязують на великі засоби внутрішньої енергії у них. Причині сєй енергії треба глядєти внутрі атомів тих пернів. Атоми тих пернів назодять ся в стані розкладу; вони розпадають ся на ератоме, звані електронами, в яких перед мільонми літ повстали. При тім процесі розпаду видободжуєт ся енергія, яка взнає ті явтане, у вимі теєла. Так отже відкрити промінн-тости пернів страєло неводільністю атому і освєтляло його дуже фантастичну будову а електронів.

Для легшого представленя можна порівнати будову атому іа соннішню системою в мініатурі, якої осередним сонцем є матеріяльна часть додально наєдкій резонанса; около того додального сонця крутять відємні електрони. В атомі непроміннстоті матерії все се рівноважить відємні електрони додатна часть атому. Атоми проміннстоті пернів є тяжші, отже скількіє електронів більша, тому додатна часть рівноважить із вже не є силі, і тому олуєкують сеовідно ською соннішню системою в анді проміннів β.

Розклад атомів — се смєрть їх по їх доголтім житю. Не всі одначе атоми того самого перна розпадають ся рівночасно, подібно, як не всі люди одного поколєдя назав амирають. На одних смєрть приходить скорше, на інших анов пінійше. Так само дієт ся і з атоміми проміннстоті пернів. Після обчисленя треба 2000 літ часу, шоби розклад одного грама радю спав до половини. Значно подійнійше поступав сєй процес розпаду атомів урану; шоби розклад атомів одного грама урану дійшов до половини, на се треба аж тисячі мільонів літ.

Такий короткый погляд на проміннстоть

пернів унаглядноє нам ті великі жерела радіоактивної енергії, перед якою стоить ще чоловік безраднє, полїбно, як колїсь перед мільонми літ не умів використати прачолодіт енергії дерев і вугля. Коли прийде потреба нової енергії по вичерпаню енергії матеріялів палення, тоді чоловік вихиснує наймієрнійше до своїх цілей енергію проміннстоті пернів. Найліпшим широлом; енергії таких пернів є тепло, ними виділенє при промінюваню. І так пр. град радю виваєрєє тепло, яке може в годині оїрїти ст³ води до кипіння. За дорогого одначе було би се тепло, бо грам чистого радю коштує нині $\frac{3}{4}$ мільона корон. Але грам урану, який слабше промінює, виділяє одначе більше тепла. Коли грам замінного вугля по повнім спаленю довершує кипінє 80 ст³ води, то треба спалити 8 сотнарів вугля, шоби осуїнути ту саму скількієсть тепла, яку виваєрєє при промінюваню грам урану. Грам урану коштує нині 5 сотників, а 8 сотнарів вугля 10 К. (? — ред), в чоє слїдує, що оїриванє теплом урану було б 100 разів дешєше від оїриваня вуглем.

Одначе висвободжуванє тепла разом із промінюванєм іде дуже поволн. Тому задачою чоловіка далекої будучности буде подумати над висвободжуванєм тепла із проміннстоті пернів в короткїм часі, як се дієт ся при процесі промінюваня в нормальних обставинах; треба отже скоротити час розкладу аганів проміннстоті пернів.

Др В. Нучер.

Україніца у військовім органі.

„Strefleur Militairblat", орган, котрий в послїдних часах розширно часто про нас згадує і в справі відокремленя Галичини заняв ставови ще нає прихильне, — в книжці за груденє 1916 в огляді найновїшої військової літератури значне місце посвєчує українській воєнній і історичній літературі. Знаходимо там дуже прихильний реферат

д ра М. Лянвера в Тешині про німєцьке виданє першої часті „Історії України" Грушевського нахладом „Союза Визволеня України". Рецензія кінчить ся словами: „Дай Боже, шоби книжка ся увічалає повним успіхом і поширенєм між людьми, шоби причинилась до розбудженя свідуєтв і арзуєвія для народу, шоб во короткїм розаїті около року 1000 або 1100 стовів заедно в тіни житя, коло котрого мабут і велика нагода світової війни перейде без сподіваного розбудженя до самєстїйного житя". Далше знагодуємо там оїнрку Стефана Рудяцького на Донцева: „Karl XII. Feldzug nach der Ukraine".

Під заголовком: „Книжки про українське вичанє" знаходимо там коротенькі реферати про виданє „Союза визволеня України", а то: „Українське питання в його історичнім розвитку" Грушевського; „Проблема України" тожд; „Україна", реферати Ол. Барвінського, проф. д ра Павла Кремера, д ра Е. Леницького, д ра Falk Schurr a; „Великі політичні задачі війни в сході і українське питання" д ра Л. Цегельського; „Независимість України однакою разою проти російської небезпеки" проф. д ра Крзз Неєдї; „Українisches" графа Стефана Амбожї, члена угорської палати магнатів.

Кінчить ся сєй виказ зверненєм уваги читачів на видання „Українisches Rundschau", котре приносить „цінні розвідки з української Історії і про течі української політики".

Колн звязимо, що „Militairblat", як пізурядоє виданє, розходить ся по цілій Австрії і Угорщині, шоб знаходити ся в руках офіцерського корпусу, котрий дуже часто хоч не обовязочно з нашими справами рішав в них, то зверненє уваги на українську справу і позичить німєцької літератури про неї, не є для нас без значія.

СВІЖІ ЦВІТИ

слюнки букети, міртви віночі, являнка цв- тов, надгробні віночі з лентами й написа- ми гарної роботи дістанете в українській фірмі. Замовлення на провінцію того само- го дня висилаю. 304 22-24 Львів, ул. Льва Сапига ч. 45.

у Петра Боднара.

Анальогічна валя Німеччини.
БЕРЛІН. (Б. Вольфа). Тутешним представ- никам нейтральних держав вручено ноту, яка представляє нейтральним правительствам погляд німецького правительства на стан річей, vytvo- рений відмовною відповіддю неприятелів на ні- мецьку ноту з 12. грудня 1916.

Парламент має бути скликаний в марті.

ВІДЕНЬ (Пр. тел.). З добре поінформова- ної сторони доносять, що скликання парламенту плянується на половину марта. По виборі пре- зидії наступить передвиджена конституцією приєднання шісаря. Потім буде президений вибір делегації, як також вибір парламентарних комі- сій. На сім сесія парламенту була би прервана. Тепер наступила би сесія делегації. Після сього парламент з'їшов ся би на ново в початком мая. Тепер на першу чергу прийшло би прагн- тельствено предложене про продовжене по- сольських мандатів, а по погодженю сього предложена розпочав ся би період річевих праць парламенту.

НОВИНИ.

Львів, 12. січня 1917

— За українську душу. „Korrespondenz der Nationalitäten Russlands“ доносить: „Львозанський кореспондент „Речи“ вислав 13. грудня своїй га- зеті телеграму, в якій між ин. читаємо: „Прові- дники України Галичини й Буковини, дове- дені теперішнім положенням (мають ся на думці маніфест обох шісарів в 5. падолиста) до роз- пуки, урядили обширну анкету, чи український шіард має прилучити ся до Польщі чи до Росії. Ціава, що про Австрію не згадується. Ствер- джують ся, що Австрія не може тепер дати Українцям ніяких гарантій“. Інтересовані круги уважають нас ствердати, що ся відомість „Речи“ є зовсім скопчена в воздуха, а при тім виказує дивне незнане галицьких відносин. Та- ку анкету справді уряджено, але серед росій- ських Українців, а саме урядила її організація російських Українців „Сок з визволення України“. За те австрійські Українці змагають як і досі до широкої автономії в рамках Габсбурської мо- нархії. Се своє становище представили провід- ник Українців недавно також новому прези- дентом міністрів гр. Кемп Мартінідові. Очевид- но не всі Українці є свезні, що ся їх програма зайняти ся. Але ріжниця між положенням укра- їнського народу в Австрії й Росії, де він зовсім позбавлений прав, є така велика, що про анке- ту в душі „Речи“ не може бути мови. І справді данесене про устроєне анкети австрійськими У- країнцями, се чиста вигадка. Яку ціль вона має, не важко відгадати“. — Ся ціль — додамо від себе — викликати серед російських Українців вражіння, що вже навіть австрійські Українці не наляжуть ся на Австрію, отже тим більше нема що налягти ся на центральні держави росій- ським Українцям.

— Аномалії, які мусять бути усунені. Пишуть нам з провінції: В однім з недавних чисел „Діла“ якийсь громадянин робить оправданій закид одній частині нашого духовництва, що воно занедбує молодіж і не старється її ви- хистити перед чужими впливами. Що відносини в Самборі не є одинаковими, про се свідчить анальогічний факт в Стрию. Має там бути один катехит, який учить релігії в кількох школах, а ще до того має адміністрацію одної парохії, де й мешкає. Як сей чоловік може сповняти свої обовязки, коли він не приїде до школи на час, а перед часом від'їжджає, бо такий роз- ряд іади? Де-ж сей катехит найде час на сво- їдві, езурти, конференції і т. д.? Як він може звязати ся молодіжю, коли він навіть припис- чані години не може влібути, а впрочім не меш- кає в місці! Що ж консисторія на се? Що ж українська стрийська громада?! То батьки про- дивають кров, а їх дітви навіть нема кому об- учувати в правах віри та національно осві- домлювати! Куди-ж ми сею дорогою зайдемо?

— Дітвора української школи у Володимирі Волинській устроєне дня 19. січня с. р. в сали полевого Кляс святийний вечір в честь Тараса Шевченка. Програма: Гимни. Катехизм україн- ської дітви — діяльог уч. I класи. Т. Шев- ченко: „Сирітський Великдень“ — деклямація. Варави відлиоруч — викладуть учениці IV кл. Ой, Морозе, Морозенку — хор О. Кобець: „На баштані“ — деклямація. Б. І. Лепкий: „Жу- равлі“ — хор. Вправи лентами — виконають учениці III і IV кл. О. Олександр: „В річній школі

рідна мова“ — деклямація. І. Франко „Єдин- мось“ — хор. К. М.: „Вінок на могилу Тараса Шевченка“ — сценічний образок.

явлено складають той іспит в найближшій ре- ченци.

— Церковна музика. В Пресображенській цер- кви (вул. Краквська) відспіває в неділю Нового Року 1917. міш. хор під узрагою о. проф Тур- кевиця: 1) Службу Божу Седяка. 2) Бортни- ського Концерт VI. О dir. 3) Коляди о. Седов- ського.

ОПОВІСТКИ.

І Український Народний Театр тов. „Бесіда“ у Львові. Саля тов. ім. Лисенка, при вулиці Шашкевича ч. 5.
В неділю, дня 14. січня „Хата за се- лом“ нар. драма зі співами і танцями на 5 дій Міллер-Галаяевич.
В п'ятницю, дня 19 січня премієра „Жер- тво юр“, драма на 3 дії Д. Лукіяновича.
В неділю, дня 21 січня „Катерина“ о- пера на 3 дії, музика Аркаса.
Білети скорше набути можна в Народній Торговлі.
Початок о год 7. веч.

ВОЄННІ КОМУНІКАТИ.

АВСТРО-УГОРСЬКОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ

в 12. січня 1917.

Війна на Сході.

В куті устя Серету розвивають ся успішні бої. На південнім крилі фронту армія. Йосифа австро-угорські і німецькі батальони генерала майора Гольдбаха на південь від провалу Ой- тош виперли неприятеля швидким наступом в кількох становищах на горах положених одно за другим. В сій боротьбі Росіяні крім важких кривавих втрат втратили 6 машинних карабінів, 3 метавки мін і полонених і офіцера й 80 жов- нирів. Російські наступи так само як попередних днів були безуспішні. Поляг тим в області ш. І к. війск на східнім фронті не було нічого важ- ного.

Війна в Італію і на Балкані.

Нема нічого оголошувати.
Заст. шефа ген. штабу Ф. Герфер.

Події на морі.

Ескадра гідропланів у ночі з 11. на 12. с. м. зі значним успіхом обкинула бомбами не- приятельське оборонне поле влетів від Беліна, відбудоване по вбуреню його нашими летунами підчас атаків 14. падолиста і 6. грудня м. р. кількома стрілами повідено ново збудовані гагарі.

З НІМЕЦЬКОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ

12. січня 1916.

Західний терен війни.

Група війск баварського на- слідника престоло Рупрехта: Наші становища від Armentières і Lens. як також по обох сторонах дороги Albert - Вараине були остріаювані неприятельською артилерією. На сей огонь відповіли ми сильним огнем. На пів- ніч від ріки Аврри Англія ранамі разом два рази даром атаквали. Коло Serre іх атак зло- мано перед нашими лініями. На північ від Ве- ауссоні по початкових успіхах були вони силь- ним протинаступом відстрілі на становища, а яких вийшли, при чім понесли значні втрати. Наша добач виносить 50 полонених і 2 маши- нові карабіни. Коло Beaumont ведуть ся ще мен- ші бої піхоти.

Група війск німецького наступ- ника престоло: На захід від Мози: на горі і в Вегельх в деяких місцях зновил ся хи- лями гарматна і мінова боротьба. Ніні рано наші відділи, які наступом вдерли ся до ровів неприятеля на горах Combes і на сід від No- мену, вернули без власних втрат, подсириши 16 Французів.

Східний терен війни.

Фронт ки. Баварського: Над Дем- ною і в області озер на південь від Деманска боєва діяль сть вчора значно поменшала. Ро- сійські команди, які йшли до наступу близько Зелівині в Вельде до Деманска, відверто зі зна- чними для них втратами. Два жеші наступи

наших військ зроблені для поліпшення наших становищ на віденний захід від Роги, дали нам 31 полонених.

Фронт військ генерала полковника артикрия Яосифа: В розширено наших постулів в 10. с. м. також вчера по обох старонах прзвалу Ойтиш адобуто преступом відьня неприятельських становищ, подожжет одно за другим. Непряктьєр жва великі хрївавї втрати.

В руках атакуючих військ остали: 1 офісир, 40 жовнірів, 6 машинових карабінів і 3 метавки мін. На північ і на південь від долини Шуміти неприятельські наступи були безуспішні.

Група Макензена: В багнестій низині між Браїлою і Галацом виперли ми Росіян дялі до Серету. Здобуто La Bures. В ночи на 11. с. м. узброєні неприятельські кораблі стараді ся переплатити коло Ісача Дунаєм в гору ріки. Нашим гарматним огнем затопили ми одні корабель, а інші приусли осісти на мідині на північній березї.

Фронт македонський: На південь від озера Окрїка неприятель заатакував фронт австро-угорсько-болгарський за Церавою. Сї становища всержано.

Перший генеральний каатрмайстер Людандер.

ВИКАЗ ЖЕРТВ

які зложили в місяцях: вересня, жовтня, листопада і грудня 1916 р. на потреби Українських Січових Стрільців на руки Комісаріату У. С. С. у Львові, вул. Зіморонича ч. 20, 1. поверх, слїдуєчі ВП. Доброїї:

(Дальше.)

На фонд Івановїдї У. С. С. зложили в коронках і сотнях:

- о. Михайло Шумило в Стронятинї 50—
- Олекса Мельник агроном на Шаєску 10—
- о. Іван Глодзінський в Рудї Сїлецькій 30—
- Микола Гутникевич авандор в Люблінї 30—
- о. Іларїя Олівонич в Лисиничах збірка 100—
- о. Цегельський в Бібрї збірка 100—
- Василь Олівонич поручник 10—
- Марія а Прозьків і Едвард Вакерман в Рудї 30—
- о. Володимир Гинилевич в Тисовїї 400—
- Каса Задаткова в Радимї збірка 7—
- Іван Дмитрук в Золочевї збірка 6—
- о. Емїліян Трешневський парох в Хоробовї збірка 100—
- Михайло Білецький в Маразювїтї bei Wien яко збірку виселенцї в повітї Збараж Густяи, Рогатин Тернопіль, Камінька струмізова 83—
- а то: Михайло Білецький 5—
- Лев Кондюх 5—
- Прокїм Грешук 5—
- Петро Бородай 4—
- Теодор Дудар 2—
- Іван Гута 2—
- Мексим Бартецький 2—
- Іван Годїнь 2—

(Далї буде.)

ГЛЯДАЮТЬ СВОІХ.

Іван Салітїн к. к. Lat. Intl. Ваол 4 шукає жінку і двоє дїтей Марїї і Анастасїї в Керопцї пов. Токмак. Хто знає бї місце їх побуту, зводїть ласкаво златки. 48 1—3

Хто знає бї, де перебувають тепер люди в Ядївцїї і Сепарїї пов. Збарїя, зводїть ласкаво подати на адресу Oregan Jagla, Bauleitung Militär Schlerpbahnhof in Feitdorf N. O. 45 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

Глядє жінкї на селї. — Дроговерцький — Богданівка 52. Львів. 46 1—1

Пошумую інструктора або інструкторкї до двох дїтей, до прїготованїї 1 до 3 кл. а 2 до 4 кл. народної за добрих вишколених. Авіа Махїлішин, вул. Красїцьких ч. 5 (партер) дїверї ч. 16. 44 2—1

Глядє місця в укр. Інституцїї фїнанс. або в бїльшїїї інтересї торгів, павочок в Ісаїахїах бухгалтер, в школі торгів. „Пробїтї“ і в ц. к. Акадасїї торгів, та в кількох місцях практикою. Згвошєна до Кр. Союзу Рєспублїкєного. 47 1—1

НИВА — церковний місячник.

Виходить на ново від 1916 р. Кождє число в обїмі 4 до 5 аркушів різноморного і інтересного змісту. В кождїї випуску ПРАКТИЧНІ ПРОПОВІДІ на слїдуєчі темї. Рїчно коштує 10 кор. — Оголоше число вислєдє ся за надїслєнєм 60 сот. в марках поштових. Адресувати: „НИВА“ — Львів, — вул. Яновї Стїшена ч. 13. 090 7—7

ЦЕРКОВНІ ШТ. ЦВІТИ
 поручєє не давїльше
СТЕФАНІЯ ПОГОРЕЦЬКА
 в СТРИО. 756 7—10

Від Товариства св. Павла.

Сулроти дуже тяжких відносин, які переживєє тепер наше церковне жїтє і нарід, уважємє конечний запросити Всечесних Членів нашого священного Товариства св. Павла на

Загальні Збори

котрі відбудуть ся у Львовї в дни 2. лютого с. р. о 4 год. в полудня в сали Ставропїлїї ській, при вул. Бляхарський ч. 9, 1. поверх. На порядку денним стоять тут слїдуєчі сивази:

1. Звіт з діяльности видїлу Товариства з попередних трох років.
2. Вибір нового видїлу і контрольної комісії.
3. Обговорєє душпастирських задач духовенства на подїї церковним і суспїльним в нїшнім тяжкїм часї.
4. Внесєня членів.

З огляду на велику вагу хвилї і наших теперїшних церковних задач просимо Всечесне Духовенство, щоби зволило постаратись заздєлєдє о потрібнї перепустки і явитись численно на Зборах. 49 1—1

У Львовї дня 12. січня 1917.

Від видїлу Товариства св. Павла.

о. Еугєн Гузар, о. Еугєн Монцїбович, голова секретар.

Купуйте і замовляйте і
КАЛЕНДАРЬ „РУСАЛКА“
 и Цїна: штука 20 сот. (почт. 35 сот.) и
 10 штук з почт. оплатою К 3,00
 25 „ „ „ „ „ 7,20
 50 „ „ „ „ „ 13,50
 100 „ „ „ „ „ 25,00
 Від 25—100 шт. поручєно (рекомендовано).
 Вже продєє ся відрїшний калєндар на р. 1917. Цїна 1*20 К, з пересїлкою 1*50 К.
 17—25 Замовленє прїймає: 740
А. ОКПИШ, Львів, Кадеца ч. 4.

ОСЕЛІ — для інвалїдї У. С. С. — **МАНІВКА** організує краєє Товариство Манївка стоваришена зарєстрованє в триратною порукою. — Хто уважєє своїм обовязком причинити ся до облєкєнєя нещасливої долї наших героїв-нещасливцїв, — сей вступаєть в членє **МАНІВКА** безплатно Товариства лєчи на удїл десєть корон і на виплатєє одну корону. — Прїймаємо також дрібнї одиразовї жертви. — Гроші надєляють посылати на адресу: Товариство **МАНІВКА** в Новїї Санчї. 33 5—10

Половина накладу
КАЛЕНДАРЯ „ПРОСВІТИ“
на рік 1917
 вже розїшла ся.

Радимо протє саїслати ся іє замовленєями, бо наклад сього року не великий.

Калєндар представляє ся дуже важно.

Продєє ся тільки за готїєку по цїні 2 кор. 50 сот. (для членів, що зложили вкладку лише 2 кор.). На порто авчїяєне треба долучити 30 сот., рекомендованє 55 сот.

В коміс не дає ся, за послїплатою не вислєдє ся.

Замовленє і гроші слати на адресу
КАНЦЕЛЯРІЯ ТОВАРИСТВА „ПРОСВІТА“,
 Львів, Ринок ч. 10. V.A 10—1

ЗЕМЕЛЬНИЙ
БАНК ГІПОТЕЧНИЙ
 Сїіана акційна у Львовї
 Пїдвалє ч. 7.

— Конто поштової щадницї ч. 116.884. —
 Жїрова конто в Австро-угорськїї Банку.

Акціїний капїтал К 1.300.000
 Резєрви Банку К 200.000
 Прїймає вкладки на бїжучий рахунок від К 10— на 4 проц.
 Удїлає гіпотечнї і векслєвї позички.
 Виплачує купони від заставнєя листів.
 Вимїнює по користнїї курсї рєспїськїї рублї і нїмєцькїї марки.
 Певнїсть лєвокацїї запоручують: акціїний капїтал Банку і резєрви.
 На жаданє вислєдє посвідкєя вложєня (чеки) Почтової Щадницї. 728 8—1

Всч. Духовенству

подаємо отсим до ласкавої відомости, що тепер хвилєво прїймаємо до зєлочєня чашї, дискєсї і прїч.; просимо отже користати з сєго і прислєдєти дотичнї посудї по можностї відворотно на нашу адресу до Львова (вул. Руська ч. 20), бє від 15. лютого будє наша бронїзна чє робїтня знов замкнєна.

42 2—3 „Доставка“.

Кождий
 научить ся говорити по нїмєцькїї в книжкї п. з.
Пїдручник до науки нїмєцької мови
 зладив Ю. Рудницкий.

Пїдручник сей видєлєо Товариства „Прєсвїта“, а обїймає вїн 240 стор. друку годїдного формату.
 Однї прим. коштує 3 кор. 50 сот. брош., а олєжал в полотно в витисками 6 кор. 50 с.
 На поштову пересїлку треба долучити 55 с.
 Вислєдє ся тільки за готїєку.
 Зам. вленєя слати на адресу:
КАНЦЕЛЯРІЯ ТОВАРИСТВА „ПРОСВІТА“
 Львів, Ринок ч. 10. V.B 9—7

Небувале!

На днях появиуть ся
 в українськїї мовї
„Тижневий Калєндар“
 на 1917.

Всї відчували брак такого калєндаря; нашї українськїї Інституцїї, адвокатськїї і нотарїїдасїї бюра, Високорєподобєє Духовенство, Лікарї, Адвокати, Учєтельство.

ФОРМА — ПРАКТИЧНА
 дасть ся устанити на бюрку або поєсїяти на стїл.
 Вільне місце на лїпєскїї — лєє кождїї день.
 Цїна дуже прїступна 1*60 сот.

Замовляти: Д-р Григорїї Саїк
 Львів, Ринок 10.
 Всє попереднєго надїслєнєя грошай по прїймаємо замовленє. 12 с—7